

УДК: 911.3

О.В. Машкова – кандидат географічних наук, доцент кафедри соціально-економічної географії
Г.Ю. Нападовська – асистент кафедри соціально-економічної географії Херсонського державного університету

Оновлення статистичних даних з географії сільського господарства світу при викладанні курсу «Регіональна економічна та соціальна географія світу»

Роботу виконано на кафедрі соціально-економічної географії Херсонського державного університету

В статті розглянута структура сільського господарства, окремо структура рослинництва та структура тваринництва. Наведені країни-лідери з виробництва сільськогосподарських культур та країни-лідери з виробництва основної продукції тваринництва.

Ключові слова: сільське господарство, статистика, регіон, країна.

O. Mashkova
A. Napadovskaya

Updating of statistical data on the geography of agriculture in the world teaching the course "Regional economic and social geography of the world"

The article describes the structure of agriculture separately crop structure and the structure of animal husbandry. These leading countries producing crops and leading countries producing primary products of animal husbandry.

Key words: agriculture, statistics, region, country.

Актуальність. В наш час якість дослідження економіки регіонів залежить від достовірності статистичних даних та прогнозів. Теоретико-методологічні аспекти регіонального дослідження покликані пояснювати закономірності і фактори регіонального розвитку, давати наукове обґрунтування причинам соціально-економічних диспропорцій регіонів і методам їхнього регулювання.

Статистичні дані економічної географії знаходяться у постійній динаміці, змінюючись із року в рік. Застосування оновлених даних під час викладання регіональної економічної і соціальної географії є необхідною умовою позитивного результату.

Метою дослідження є оновлення статистичних даних в галузі сільського господарства в межах даного курсу.

Основними завданнями є: 1) аналіз статистичних даних ООН; 2) систематизація отриманих даних для подальшого застосування.

Результати дослідження. Сільськогосподарське виробництво поділяється на дві галузі: рослинництво та тваринництво. Рослинництво – це розведення культурних рослин. Вирощують плодові та польові культури – продовольчі та непродовольчі. Серед польових культур виділяють зернові, бульбоплоди, та коренеплоди, олійні, прядильні, кормові, баштанні та алкалоїдні (табл. 1) [1].

Таблиця 1. Класифікація польових культур

Група	Підгрупи	Культурири
1. Зернові	1.1. Хлібні і круп'яні	Озимі (пшениця, жито, ячмінь); ярові раннього строку посіву (пшениця, ячмінь, овес); ярові пізнього строку посіву (кукурудза, рис, сорго, просо,
	1.2. Зернові бобові	Горох, чечевиця, боби, квасоля, соя
2. Бульбоплоди і коренеплоди	2.1. Бульбоплодові	Картопля, топінамбур, цукровий буряк
	2.2. Коренеплоди	Кормовий буряк, бруква, турнепс, морква
3. Олійні	3.1. Олійно-жирові	Соняшник, рицина, арахіс, ріпак, гірчиця, сафлор, кунжут
	3.2. Ефіроолійні	Коріандр, аніс, тмин, фенхель, лаванда, троянда, м'ята та ін.
4. Прядильні	–	Бавовник, льон, конопля, канатник, кенаф, джут
5. Кормові	5.1. Однорічні	Трави родини злакових (суданська трава, могар, гумиза); бобові (конюшина, люпин, середела)

	5.2. Багаторічні	Трави родини злакових (тимофіївка, костриця, лучна, райграс, житняк, стоколос безостий); бобові (люцерна, еспарцет, конюшина, донник,
6. Баштанні	–	Кавун, гарбуз, диня, кабачок
7. Алкалоїдні	–	Тютюн, махорка, кока

Проаналізувавши статистичні дані сайту FAO (Food and Agriculture Organization of the United Nations) [3,4] пропонуємо до Вашої уваги топ-5 країн по виробництву тих чи інших сільськогосподарських культур та топ-5 країн за поголів'ям великої рогатої худоби, свиней овець.

Виробництво зернових – основа рослинництва. Під зерновими зайнято більше половини всіх оброблювальних площ світу. У межах помірною та субтропічного поясів основна зернова культура – пшениця (таблиця 2). За площею посівів вона займає перше місце серед усіх сільськогосподарських культур. Головний пшеничний пояс простягається на багато тисяч кілометрів територією Європи, Азії та Північної Америки [2].

Таблиця 2. Топ-5 країн світу з виробництва пшениці (станом на 2014 рік)

№	Назва країни	Значення (млн. т)
1.	Китай	126,2
2.	Індія	94,5
3.	Російська Федерація	59,7
4.	Сполучені Штати Америки	55,4
5.	Франція	38,9

Посіви кукурудзи (таблиця 3) більшою частиною територіально співпадають із посівами пшениці, але розповсюджені трохи південніше. Існує низка країн, де цю культуру вирощують в умовах тропічного, субекваторіального та екваторіального клімату. Великі площі, зайняті під кукурудзу в Америці.

Таблиця 3. Топ-5 країн світу з виробництва кукурудзи (станом на 2014 рік)

№	Назва країни	Значення (млн. т)
1.	Сполучені Штати Америки	361,09
2.	Китай, материк	215,6
3.	Бразилія	79,8

4.	Аргентина	33,0
5.	Україна	28,4

Найважливіша зернова культура екваторіального, тропічного, а також (разом із пшеницею і кукурудзою) субтропічного поясів – рис (таблиця 4). Незважаючи на значно менші посівні площі, за валовим збором, рис не поступається пшениці.

Таблиця 4. Топ-5 країн світу з виробництва рису (станом на 2014 рік)

№	Назва країни	Значення (млн. т)
1.	Китай	206,5
2.	Індія	157,2
3.	Індонезія	70,8
4.	Бангладеш	52,2
5.	В'єтнам	44,9

Зернобобові рослини (соя, квасоля (таблиця 5,6), горох, чечевиця) мають різноманітне застосування – як продовольчі, кормові та технічні культури. Так, у харчуванні населення багатьох країн Азії (Індія, Індонезія, Китай, В'єтнам, Бангладеш, Пакистан та ін.) вони здавна відіграють важливу роль.

Таблиця 5. Топ-5 країн світу з виробництва сої (станом на 2013 рік)

№	Назва країни	Значення (млн. т)
1.	Сполучені Штати Америки	99,7
2.	Бразилія	84,2
3.	Аргентина	51,3
4.	Китай, материк	12,0
5.	Індія	11,2

Таблиця 6. Топ-5 країн світу з виробництва квасолі (станом на 2014 рік)

№	Назва країни	Значення (млн. т)
1.	Індія	4,11
2.	М'янма	3,73
3.	Бразилія	3,29
4.	Сполучені Штати Америки	1,32
5.	Мексика	1,27

Серед технічних культур виділяють: прядильні або волокнисті (бавовник (таблиця 7)), льон, а також джут та сизаль – волокнисті культури тропічних країн), олійні (соняшник (таблиця 8), арахіс, оливи, ріпак, конопля, соя), крохмалоноси (картопля (таблиця 9), маниока, ямс, батат, кукурудза), цукроноси (цукрова тростина (таблиця 10), цукровий буряк (таблиця 11), цукрова пальма), каучуконоси (гевея), а також специфічні культури (прянощі), тонізуючі (чай (таблиця 12), кава) та лікувальні рослини тощо.

Таблиця 7. Топ-5 країн світу з виробництва бавовнику (станом на 2014 рік)

№	Назва країни	Значення (млн. т)
1.	Китай, материк	12,32
2.	Індія	12,3
3.	Сполучені Штати Америки	4,65
4.	Пакистан	4,55
5.	Бразилія	2,67

Таблиця 8. Топ-5 країн світу з виробництва соняшника (станом на 2014 рік)

№	Назва країни	Значення (млн. т)
1.	Україна	10,13
2.	Російська Федерація	9,03
3.	Китай, материк	2,38
4.	Румунія	2,18
5.	Аргентина	2,06

Таблиця 9. Топ-5 країн світу з виробництва картоплі (станом на 2014 рік)

№	Назва країни	Значення (млн. т)
1.	Китай, материк	96,08
2.	Індія	46,39
3.	Російська Федерація	31,5
4.	Україна	23,69
5.	Сполучені Штати Америки	20,05

Таблиця 10. Топ-5 країн світу з виробництва цукрового буряка (станом на 2014 рік)

№	Назва країни	Значення (млн. т)
---	--------------	-------------------

1.	Франція	37,63
2.	Російська Федерація	33,51
3.	Німеччина	29,74
4.	Сполучені Штати Америки	28,47
5.	Туреччина	16,57

Таблиця 11. Топ-5 країн світу з виробництва цукрової тростини (станом на 2014 рік)

№	Назва країни	Значення (млн. т)
1.	Бразилія	737,15
2.	Індія	352,14
3.	Китай, материк	125,61
4.	Таїланд	103,69
5.	Пакистан	67,46

Таблиця 12. Топ-5 країн світу з виробництва чаю (станом на 2013 рік)

№	Назва країни	Значення (млн. т)
1.	Китай, материк	1,92
2.	Індія	1,20
3.	Кенія	432,400 (тис т)
4.	Шрі Ланка	340,230.0 (тис т)
5.	В'єтнам	214,300.0 (тис т)

Друга галузь сільського господарства – тваринництво розвивається в тісному зв'язку з рослинництвом та харчовою промисловістю. У складі тваринництва виділяють: скотарство (розведення великої та дрібної рогатої худоби), свинарство, вівчарство (таблиці 13,14,15), птахівництво, конярство, оленярство, тощо.

Таблиця 13. Топ-5 країн світу за поголів'ям великої рогатої худоби (станом на 2014 рік)

№	Назва країни	Значення (млн. т)
1.	Бразилія	212,34
2.	Індія	187,00
3.	Китай, материк	117,26
4.	Сполучені Штати Америки	88,52

5.	Ефіопія	56,71
----	---------	-------

Таблиця 14. Топ-5 країн світу за поголів'ям свиней (станом на 2014 рік)

№	Назва країни	Значення (млн. т)
1.	Китай	474,11
2.	Сполучені Штати Америки	67,72
3.	Бразилія	37,92
4.	Німеччина	28,33
5.	В'єтнам	26,76

Таблиця 15. Топ-5 країн світу за поголів'ям овець та кіз (станом на 2014 рік)

№	Назва країни	Значення (млн. т)
1.	Китай	390,02
2.	Індія	196,00
3.	Нігерія	111,55
4.	Пакистан	95,7
5.	Австралія	76,18

Висновки. Проаналізувавши статистичні дані продовольчої і сільськогосподарської організації об'єднаних націй (FAO) [3] можна зробити висновки, що країнами-лідерами за виробництвом сільськогосподарських культур та основних продуктів тваринництва залишаються найбільші за площею і за кількістю населення країни, а саме Китай, США, Індія, Бразилія, Росія. Щодо країн Європи, то лідируючі позиції займає Німеччина, Франція, а Україна займає 1 місце в світі за виробництвом соняшнику, 4 місце – за виробництвом картоплі та 5 місце – за виробництвом кукурудзи.

Джерела та література

1. Масляк П.О., Олійник Я.Б., Степаненко А.В. Словник – довідник з економічної та соціальної географії / П.О. Масляк, Я.Б. Олійник, А.В. Степаненко. – К.: Лібра, 1996. – С. 168.
2. Олійник Я.Б., Смирнов І.Г. Географія світового господарства / Я.Б. Олійник, І.Г. Смирнов— К.: знання, 2011. — 640 с.
3. FAO [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://faostat3.fao.org/browse/Q/*/E
4. United Nations [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.un.org/ru/index.html>